

Murteet ja muutto

Käsityksiä maassamuuton vaikutuksista murteeseen ja murteen vaikutuksesta identiteettiin

Aino Kauranen

Kandidaatintutkielma

Humanististen tieteiden kandidaatin tutkinto, suomen kieli

Kieli- ja käännöstieteiden laitos

Humanistinen tiedekunta

Turun yliopisto

Huhtikuu 2026

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä

Kandidaatintutkielma

Humanististen tieteiden kandidaatti, suomen kieli

Aino Kauranen

Murteet ja muutto – Käsitteitä maassamuuton vaikutuksista murteeseen ja murteen vaikutuksesta identiteettiin

Sivumäärät: 27, 5

Kandidaatintutkielmassani tutkin maassamuuttajien käsityksiä murrealueelta toiselle muuttamisen vaikutuksista heidän murteeseensa sekä heidän lastensa käsityksiä omasta ja vanhempiensa murteesta. Lisäksi tutkin murteen vaikutusta tutkimushenkilöiden identiteettiin. Aineistona on kaksi haastattelua, jotka olen tehnyt marras-joulukuussa 2025. Olen haastatellut kahta eri perhettä, joista ensimmäisessä molemmat vanhemmat ovat muuttaneet, ja toisessa vain toinen vanhemmista on muuttanut murrealueelta toiselle. Aineistonhankintamenetelmänä on puolistrukturoitu teemahaastattelu. Tutkielmani sijoittuu variationistisen sosiolingvistiikan ja kansanlingvistiikan alalle. Kansanlingvistiksessä tutkimuksessa on keskeistä ei-lingvistien tekemät havainnot kielestä. Tutkimuksessani kartoitan sitä, millaisia käsityksiä tutkimushenkilöillä on yhdeltä murrealueelta toiselle muuttamisen vaikutuksista omaan murteeseen, millaisia käsityksiä lapsilla on vanhempiensa murteesta ja omasta murteestaan sekä millainen vaikutus tutkimushenkilöiden murteella on heidän identiteettiinsä. Olennaista on tutkimushenkilöiden omat käsitykset murteestaan.

Tutkimuksessani tulee ilmi, että vanhempien lähtöpaikkakuntien murteet eroavat hyvin paljon nykyisen asuinpaikkakunnan murteesta. Tutkimus osoittaa myös, että murrealueelta toiselle muuttaminen on vaikuttanut melko vähän vanhempien murteeseen, vaikka he ovat asuneet nykyisellä asuinpaikkakunnallaan jo lähes 30 vuotta. Muuttaneiden vanhempien murre on vaikuttanut heidän lastensa murteeseen, vaikka lapset eivät olekaan asuneet vanhempien lähtöpaikkakunnilla. Tutkimushenkilöt pystyvät tunnistamaan myös murrepiirteitä. Tämän perusteella ei-lingvistikin pystyvät tunnistamaan piirteitä, vaikka he eivät osaisikaan nimetä niitä. Murre on kaikille haastateltaville iso osa identiteettiä, eivätkä he halua tietoisesti piilottaa omaa murrettaan. Murteella ja identiteetillä on yhteys toisiinsa, ja he ovat rakentaneet identiteettiään myös kielellisin keinoin. Tutkimusta on mahdollista jatkaa haastattelemalla useampaa perhettä, sillä aineistoni ei ollut niin laaja, että siitä voisi tehdä yleisiä johtopäätöksiä kaikkien muuttaneiden murteista ja muuton vaikutuksista murteeseen.

Avainsanat: identiteetti, kansanlingvistiikka, maassamuutto, murre, variationistinen sosiolingvistiikka

Sisällys

1	Johdanto	4
2	Teoreettinen tausta	6
2.1	Variationistinen sosiolingvistiikka	6
2.2	Kansanlingvistiikka	7
2.3	Murteen ja identiteetin suhde	8
3	Aineisto ja menetelmä	11
3.1	Haastattelu menetelmänä	11
3.2	Aineiston keruu	11
3.3	Haastattelujen henkilöt	12
4	Kielikäsitusten analyysi	13
4.1	Murrealueelta toiselle muuttaminen	13
4.1.1	Lähtöpaikkakunnan murre	13
4.1.2	Nykyisen asuinpaikkakunnan murre	15
4.1.3	Kokemukset muuton vaikutuksista murteeseen	16
4.2	Vanhempien murteen vaikutus lasten murteeseen	18
4.2.1	Molemmat vanhemmat muuttaneet	19
4.2.2	Toinen vanhemmista muuttanut	20
4.3	Kokemukset murteen ja identiteetin suhteesta	21
5	Lopuksi	23
	Lähteet	25
	Liitteet	28
	Liite 1. Suomen murteet	28
	Liite 2. Haastattelun kysymykset, perhe A	29
	Liite 3. Haastattelun kysymykset, perhe B	31

1 Johdanto

Kandidaatintutkielmassani tarkastelen maassamuuttajien käsityksiä murrealueelta toiselle muuttamisen vaikutuksista heidän murteeseensa sekä heidän lastensa käsityksiä omasta ja vanhempiensa murteesta. Kiinnostukseni aiheeseen heräsi, sillä tuttavapiirissäni puhutaan monia erilaisia murteita ja olen kuullut paljon kokemuksia muuttamisesta toisen murrealueen paikkakunnalle, jossa puhutaan täysin erilaista murretta kuin entisellä kotipaikkakunnalla.

Sivuan tutkielmassa aihettani myös identiteetin käsitteen näkökulmasta. Murteellakin on vaikutus ihmisen identiteettiin, koska identiteetti on erilaisten diskurssien tuotosta (Mantila 2004: 331 < Hall 1999). Suomessa on pitkään ollut paljon työperäistä maassamuuttoa paikkakunnalta toiselle, ja tämä oletettavasti vaikuttaa myös ihmisten murteisiin ja heidän suhtautumiseensa omaan murteeseen. Oletettavasti vaikutukset ulottuvat seuraavaan sukupolveen ja heidän murteeseensa. Tämän takia on mielenkiintoista tarkastella asiaa myös lasten näkökulmasta.

Tutkimukseni kuuluu variationistisen sociolingvistiikan sekä kansanlingvistiikan alaan. Variationistinen sociolingvistiikka on osa tutkielmani teoreettista taustaa, sillä osa haastattelemistani henkilöistä ovat muuttajia. Haastattelemanani henkilöt ovat tavallisia kielenkäyttäjiä, joten tästä syystä kansanlingvistiikka on myös osa tutkielmani teoreettista taustaa. Määrittelen variationistisen sociolingvistiikan tarkemmin luvussa 2.1 ja kansanlingvistiikan luvussa 2.2. Maassamuuttajien murteeseen ja identiteettiin sekä kielikäsitteisiin liittyvää tutkimusta ovat aiemmin tehneet esimerkiksi Pirkko Nuolijärvi (1986a, 1986b), Marjatta Palander (2007, 2011) sekä Tero Kaihlavirta (2012) pro gradu -tutkielmassaan. Juuri maassamuuttajien murteita on kuitenkin tutkittu melko vähän, ja siksi tutkimus on tarpeellista. Murteen ja identiteetin suhdetta ovat tarkastelleet suomen kielen tutkimuksessa muun muassa Harri Mantila (2004) sekä Hanna Lappalainen ja Johanna Vaattovaara (2005).

Tutkimuksen päätavoite on selvittää, miten yhdeltä murrealueelta muutto toiselle vaikuttaa tutkimushenkilöiden murteeseen ja heidän lastensa murteeseen. Lisäksi tavoitteena on selvittää käsityksiä tutkimushenkilöiden suhteesta omaan murteeseen ja murteen vaikutusta identiteettiin.

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Millaisia käsityksiä tutkimushenkilöillä on yhdeltä murrealueelta toiselle muuttamisen vaikutuksista omaan murteeseen ja onko muutto vaikuttanut murteeseen?
2. Millaisia käsityksiä lapsilla on vanhempiensa murteesta ja omasta murteestaan?
3. Millainen vaikutus tutkimushenkilöiden murteella on heidän identiteettiinsä?

Kandidaatintutkielmani aineistona ovat kaksi tekemääni haastattelua. Olen haastatellut ensinnäkin perhettä, johon kuuluu vanhemmat sekä kaksi aikuista lasta. Perheen molemmat vanhemmat ovat muuttaneet Kainuun murrealueelta lounaismurteiden murrealueelle. Lapset ovat asuneet koko ikänsä lounaismurteiden murrealueella. Toisesta perheestä olen haastatellut Etelä-Pohjanmaan murrealueelta lounaismurteiden murrealueelle muuttanutta vanhempaa sekä perheen aikuista lasta. Hän on asunut lounaismurteiden murrealueella koko ikänsä mutta muuttanut Etelä-Pohjanmaan murrealueelle muutama vuosi sitten. Aineistoa tarkastellessani keskityn siihen, millaisia käsityksiä vanhemmilla ja lapsilla on murteestaan sekä millaisia erilaisia näkökulmia nousee esille aiheesta. Lisäksi mielenkiintoista on selvittää, kuinka paljon murre vaikuttaa henkilöiden identiteettiin ja ovatko he tietoisesti kiinnittäneet huomiota omaan murteeseensa elämänsä aikana.

Etenen tutkielmassani siten, että toisessa luvussa käsittelen tutkimuksen teoreettista taustaa. Kolmannessa luvussa esittelen aineiston eli tekemäni haastattelut ja neljännessä luvussa analysoin haastattelujen vastauksia. Viimeisessä luvussa teen havainnoistani yhteenvedon sekä tarkastelen tutkimuksen keskeisiä tuloksia.

2 Teoreettinen tausta

Tutkimukseni teoreettisena taustana on variationistinen sociolinguistiikka ja kansanlingvistiikka, joita käsittelen seuraavissa alaluvuissa. Lisäksi viimeisessä alaluvussa esittelen näkemyksiä murteen ja identiteetin suhteesta.

2.1 Variationistinen sociolinguistiikka

Sociolinguistiikka syntyi 1960-luvulla. Se tutkii kieltä ja sen käyttöä yhteiskunnassa sekä kieltä suhteessa yhteiskuntaan. (Laasanen 2021: 13.) Sociolinguistiikka vakiintui käsitteenä ja tutkimussuuntauksena William Labovin ansiosta ja hänen kehittämänsä *labovilainen tutkimustraditio* edustaa juuri variationistista sociolinguistiikkaa. *Variaatio* eli *vaihtelu* sekä *muutos* ovat sociolinguistiikan keskeisiä käsitteitä. Vaihtelu kuuluu kieleen, sillä kieli muuttuu koko ajan. Kaikki variaatio ei kuitenkaan välttämättä johda muutokseen. (Nuolijärvi–Lappalainen 2020: 866–868; ks. esim. Labov 1966.) Kieli on myös aina hieman erilaista riippuen puhujasta, joten tämäkin lisää kielen vaihtelua. Vaihtelu voidaan jakaa alueelliseen, sosiaaliseen ja tilanteiseen vaihteluun ja tutkimus voi keskittyä osaan tai kaikkiin näistä osa-alueista. Tilanteisen vaihtelun tutkimuksessa tarkastellaan, miten sama ihminen puhuu eri tilanteissa. Sosiaalisen vaihtelun tutkimus taas tarkastelee, miten kielenulkoiset tekijät, esimerkiksi sukupuoli, yhteiskuntaluokka tai ikä vaikuttavat kieleen. Alueellisen vaihtelun tutkimus keskittyy kielen alueelliseen variaatioon eli esimerkiksi murteisiin. (ks. esim. Lappalainen 2004.)

Variationistiseksi sociolinguistikaksi kutsutaan nykyään sociolinguistiikkaa, jonka tutkimuskohteita ovat kielellinen vaihtelu ja parhaillaan tapahtuva kielellinen muutos (Laasanen 2021: 13). Variationistisen sociolinguistiikan tutkimuksessa otetaan huomioon myös kielenulkoiset tekijät kuten sukupuoli, yhteiskunta luokka ja ikä kielensisäisten tekijöiden ohella (Nuolijärvi–Lappalainen 2020: 867). Variationistinen sociolinguistiikka rantautui Suomeen 1970-luvun alussa (Laasanen 2021: 14). Ennen varsinaisten sociolinguististen tutkimusten käynnistymistä Suomessa murteentutkimuksen alalla julkaistiin muutamia tutkimuksia siitä, miten muutto vaikuttaa murteen muuttumiseen. Erityisesti tällöin tutkittiin sodan jälkeen eri paikkakunnille asutettujen evakkojen puhekieltä. (Nuolijärvi–Lappalainen 2020: 868; ks. evakkojen puhekielestä Leskinen 1981: 67–91.) Lisäksi Pirkko Nuolijärvi (1986b) on tutkinut väitöskirjassaan Helsinkiin muuttaneiden eteläpohjalaisten ja pohjoissavolaisten kieltä. Kielen vaihtelua kirjavoittaa erityisesti muutto, sillä paikkakunnalta

toiselle muuttaminen sekoittaa eri paikkakuntien murteita keskenään ja henkilöiden murteisiin saattaa tulla uusia vaikutteita. Toiselle paikkakunnalle tai etenkin toiselle murrealueelle muuttaminen aiheuttaa puhekielessä vaihtelua ja uudelle paikkakunnalle muuttaessaan kielenkäyttäjät joutuu tekemään valintoja puhekielensä suhteen (Hanhisalo 2011: 6; muuttajien kielestä yleisemmin ks. esim. Chambers 1995).

2.2 Kansanlingvistiikka

Kansanlingvistiikka kuuluu murteentutkimukseen ja sosiolingvistiikan alaan, ja se keskittyy tavallisten kielenkäyttäjien käsityksiin ja havaintoihin kielestä (Palander 2011: 11). Se on kehittynyt 1980–1990-luvulla dialektologian ja sosiolingvistiikan välille (Mielikäinen–Palander 2002: 90). Dialektologia eli murteentutkimus on kielitieteen ala, joka tutkii murteita ja erityisesti kielen alueellista vaihtelua (Palander 2011: 11–12; Aarikka 2023: 22). Tavallisia ihmisiä, joilla ei ole kielitieteellistä koulutusta, voidaan kutsua *ei-lingvisteiksi*. Suomessa muita vastaavia nimityksiä ovat esimerkiksi *ei-kielitieteilijä*, *tavallinen kielenkäyttäjät* tai *puhujat* sekä *maallikko*. (Palander 2011: 13.) Käytän tutkielmassani tavallisesta kielenkäyttäjistä nimitystä *ei-lingvisti*.

Kansanlingvistiikassa on kyse myös kielitietoisuudesta ja siitä, millaisia havaintoja ei-lingvisteillä on kielestä. Ei-lingvistienkin havainnot kielestä ovat lingvisteille tärkeitä. (Palander 2011: 11.) Kaikki havainnoivat kieltä eri tavoin. Ei-lingvistit myös ymmärtävät kielen eri tavoin kuin kielitieteilijät, koska heillä ei ole kielitieteellistä koulutusta (Mielikäinen–Palander 2002: 106). Tämän takia on tärkeää kuulla myös muiden kuin kielitieteilijöiden ajatuksia kielestä ja kielenkäytöstä. Kansanlingvistiikan voidaan katsoa alkaneen Suomessa 2000-luvun alussa Marjatta Palanderin ja Aila Mielikäisen julkaiseman artikkelin myötä, jossa he käsittelevät kansanlingvistiikan teoreettista pohjaa suomen murteista tehtyjen tutkimusten avulla (Mielikäinen–Palander 2002: 86, 90).

Dennis R. Prestonia pidetään kansanlingvistiikan vakiinnuttajana, sillä ennen Prestonin tutkimuksia ei juurikaan ollut keskitytty tavallisten kielenkäyttäjien kokemuksiin kielen variaatiosta. (Mielikäinen–Palander 2002: 90.) Preston (1996) esittää, että ei-lingvistien kielitietoisuutta voi tarkastella neljästä eri näkökulmasta. Nämä Prestonin näkökulmat ovat 1) saatavuus (*availability*) eli se, millaisia seikkoja ei-lingvistit pystyvät havaitsemaan, 2) paikkansapitävyys (*accuracy*) eli se, kuinka tarkasti ei-lingvistit tunnistavat piirteitä, 3) yksityiskohtaisuus (*detail*) eli se, kuinka tarkkaa kielen kuvailu on sekä 4) hallinta (*control*) eli se, kuinka hyvin ei-lingvisti kykenee jäljittelemään murrepiirteitä.

Henkilön kielitietoisuuteen ja havaintoihin kielestä vaikuttaa myös hänen alueellinen taustansa (Palander 2007: 47–48). Muuttaja voi joutua tekemään erilaisia ratkaisuja puhekielensä suhteen ja miettimään oman kielensä sopeuttamista uuden kotipaikkakuntansa kieleen. Murteellisista ilmauksista voi joutua luopumaan esimerkiksi sen takia, että tulisi ymmärretyksi mutta myös oman taustan piilottaminen voi olla tämän syynä. (Nuolijärvi 1986a: 69–73.) Oletettavasti toiset haluavat peittää oman murteellisen taustansa ja toiset taas eivät. Henkilö havainnoi kieltä ympärillään ja tekee päätöksen siitä, miten haluaa ilmaista itseään. Tällöin hän tulee tietoiseksi omasta kielenkäytöstään. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalta kotoisin olevat kokevat, että heihin suhtaudutaan neutraalimmin, sillä heillä on vahva alueellinen ja kielellinen identiteetti ja sen koetaan näkyvän myös muiden asenteissa Etelä-Pohjanmaan murretta kohtaan (Nuolijärvi 1986a: 88–89; Mielikäinen–Palander 2002: 101).

Kokemuksiin vaikuttaa myös se, millaisiksi ihmiset kokevat erilaiset murteet. Kaikki eivät pidä samoja murteita yhtä kauniina tai toisaalta rumina. Murteiden kauneutta ja rumuutta on käsitellyt muun muassa Marjatta Palander (2011) tutkimuksessaan itä- ja eteläsuomalaisten murrekäsitteistä. Kauneuden ja rumuuden määrittely kytkeytyy siihen, kuinka ymmärrettävä ja tuttu murre on haastateltavalle. Keskeisenä tuloksena Palanderin tutkimuksessa oli se, että enemmistö vastaajista piti oman kotiseutunsa kieltä kauneimpana (Palander 2011: 133). Ihmiset voivat kokea lähempänä puhuttavat murteet kauneimmiksi, koska ne ovat itselle tuttuja ja itselleen kaukaisimmat murteet rumimmiksi, koska niihin ei ole muodostunut minkäänlaista henkilökohtaista suhdetta.

Nykyään kuitenkin esimerkiksi median avulla voi kuulla erilaisia murteita, joten tällöin henkilö voi saada kokemuksia sellaisistakin murteesta, joista itsellä ei ole omakohtaista kokemusta (Palander 2007: 24). Palanderin tutkimuksessa rumimpien murteiden joukkoon nousi Helsingin seudun murre muiden kuin helsinkiläisten vastauksissa. Tähän syyksi lienee siellä puhuttava *slangi*, jota joidenkin on mahdollisesti vaikea ymmärtää. (Palander 2011: 132–136.) Nämä edellä mainitut käsitykset riippuvat paljolti siitä, mistä haastateltava on ollut kotoisin ja loppuen lopuksi tämänkaltaiset kysymykset ovat myös mielipidekysymyksiä, joihin jokaisella ihmisellä on erilainen vastaus.

2.3 Murteen ja identiteetin suhde

Murteet ovat saman kielen alueellisia tai sosiaalisia kielimuotoja eli varieteetteja, joiden puhujat ymmärtävät toisiaan (Palander 2011: 27). Suomen murteet on jaettu kahteen pääryhmään, itä- ja länsimurteisiin sekä edelleen seitsemään alaryhmään (Kotus, ks. liite 3).

Kovinkaan moni ihminen ei kuitenkaan luultavasti ole miettinyt sen tarkemmin, mitä murre oikeasti on, vaikka jokainen onkin varmasti havainnoinut eri murteita ja vertaillut niitä keskenään (Rapola 1947: 7).

Murre vaikuttaa ihmisen identiteettiin, sillä se miten ihminen puhuu, on vahvasti osa hänen persoonallisuuttaan. Osa ihmisistä valitsee jonkin murteen tai tietyn kielenpiirteen käytön, ja he tuottavat siten tietoisesti identiteettiään, mutta toisaalta identiteetin rakentaminen voi olla myös tiedostamatonta (Mantila 2004: 331). Tiedostamattomuus on sitä, ettei ihminen ole edes tullut ajatelleeksi koko asiaa. Ihminen voi esimerkiksi kokea painetta kuulua johonkin ryhmään ja valitsee siksi käyttöönsä tiettyjä kielenpiirteitä ja ominaisuuksia (Mantila 2004: 340). Myös Hanna Lappalaisen ja Johanna Vaattovaaran (2005) mukaan identiteettiä rakennetaan kielellisin keinoin. He kuitenkin esittävät artikkelissaan Mantilan (2004) kanssa eriävän näkemyksen siitä, että identiteetin rakentaminen olisi näin yksinkertaista. He esittävät, että puhuttaisiin ennemminkin asennonvaihdosta yhden identiteetin sisällä kuin erilaisten identiteettien rakentamisesta. (Lappalainen–Vaattovaara 2005: 107.)

Muuttaja on yleensä tietoinen siitä, että hänen puhetapansa on erilainen uudelle paikkakunnalle muuttaessaan, etenkin jos hän on muuttanut murrealueelta toiselle. Hän on tietoinen erilaisista puhetavoista ja piirteistä, ja tietoisuus on lisääntynyt muuton myötä (Nuolijärvi 1986a: 159). Se, että henkilö haluaa säilyttää oman murteensa muuttaessaan uudelle paikkakunnalle, liittyy myös murteen ja identiteetin suhteeseen. Henkilö kokee oman murteensa niin merkitykselliseksi oman persoonallisuutensa kannalta, joten hän ei halua piilottaa murrettaan vaan tuoda sen esiin. Toisaalta puhuja voi haluta mukautua muiden puhetapaan uudella paikkakunnalla mutta murre vahvistuu jälleen hänen palatessa kotipaikkakunnalleen. Murteen puhuminen ei liity aina ihmisiin kenen kanssa puhuu vaan ennemminkin paikkaan ja ympäristöön (Nuolijärvi 1986a: 98).

Kieli ja murre ovat suuri osa ihmisen identiteettiä. Murteen ja identiteetin suhde voi kuitenkin olla myös käänteinen, ja identiteetti voi vaikuttaa henkilön murteeseen ja kielenkäyttöön. Jos henkilön puhekieli on altis muutoksille, se voi vaikuttaa ihmisen identiteettiin (Hanhisalo 2011: 6). Nähdäkseni jos henkilön identiteetti perustuu murteeseen, hän ei välttämättä halua luopua omasta murteestaan muuttaessaan toiselle murrealueelle. Jos henkilö taas kokee identifioituvansa uudelle paikkakunnalle, hänen on helpompaa muuttaa myös murrettaan ja puhekieltään.

Nuoren henkilön murteeseen ja identiteettiin vaikuttaa vanhempien murteen lisäksi myös koulussa tai ystävien seurassa käytettävä murre. Esimerkiksi ystävien kanssa keskustellessa haluaa kuulua joukkoon ja tietyt vanhemmilta tarttuneet murrepiirteet voivat jäädä pois käytöstä. Nuoret saavat mallia kielenkäyttöönnsä pääasiassa ystäviltaan mutta omien vanhempien murrekin vaikuttaa heidän kieleensä. Lisäksi joissain tapauksissa vanhempien alueellinen tausta voi vaikuttaa siihen millaista murretta nuori puhuu ja tämä voi osaltaan selittää murteellisia eroja nuorten välillä. (Lappalainen 2001: 77.) Oletan, että nykyään myös sosiaalinen media vaikuttaa siihen, kuinka paljon nuoret kuulevat eri murteita. Käsittääkseni sieltä voi tulla käyttöön sellaisia sanoja, joita ei muuten omassa elinympäristössään kuulisi.

3 Aineisto ja menetelmä

Tässä luvussa esittelen tutkimukseni aineiston ja menetelmän. Lisäksi kerron aineiston keruusta eli haastattelun toteutuksesta sekä taustatiedot haastatteluihin osallistuneista henkilöistä.

3.1 Haastattelu menetelmänä

Haastattelut ovat yleinen aineistonkeruumenetelmä sosiolingvistiikassa ja haastatteluja on montaa eri lajia. Ne voidaan jakaa karkeasti kolmeen tyyppiin: strukturoituihin, puolistrukturoituihin sekä strukturoimattomiin haastatteluihin. Strukturoidussa haastattelussa kysymykset on muotoiltu tarkasti ja haastateltavalla on valmiit vastausvaihtoehdot. Strukturoimaton haastattelu on mahdollisimman vapaamuotoinen ja keskustelua voidaan viedä haluttuun suuntaan. Puolistrukturoitu haastattelu taas on jotakin näiden kahden edellä mainitun väliltä. Teema ja kysymykset ovat päätetty etukäteen, mutta keskustelu voi edetä vapaastikin. (Kurki–Mustanoja 2020: 275–276.)

Tutkimuksessani kyseessä on puolistrukturoitu temahaastattelu. Olin miettinyt haastattelun teeman ja kysymykset etukäteen, mutta annoin tutkimushenkilöille mahdollisuuden vastata kysymyksiin melko vapaasti ja kertoa mitä haastatelluille tuli mieleen omista kokemuksistaan. Halusin saada haastattelujen perusteella haastateltavien yksilöllisiä kokemuksia ja käsityksiä aiheesta, siksi tämä valikoitui menetelmäksi. Haastattelu on mahdollista luokitella myös osallistujien määrän mukaan esimerkiksi pari- tai ryhmähaastatteluksi (Kurki–Mustanoja 2020: 276). Tutkielmani haastattelut ovat myös pari- ja ryhmähaastatteluja, sillä ensimmäisessä haastattelussa on neljä henkilöä ja toisessa kaksi.

3.2 Aineiston keruu

Olen tehnyt haastattelut marras-joulukuun aikana vuonna 2025. Haastatteluja on kaksi, jossa ensimmäisessä on neljä osallistujaa ja toisessa kaksi osallistujaa. Osallistujina on siis kaksi eri perhettä. Olen nimennyt haastattelut perhe A:ksi ja perhe B:ksi. Molempien haastattelujen kysymykset ovat tutkielman liitteenä (liitteet 2 ja 3). Kysymykset mukailevat hieman Palanderin (2011) tutkimuksen haastattelujen kysymyksiä mutta olen kuitenkin kehittänyt ne itse. Kysymykset haastattelujen välillä ovat hieman erilaisia, koska perheessä A molemmat vanhemmat ovat muuttaneet ja haastattelun kysymykset on suunnattu kummallekin vanhemmalle sekä lapsille, jotka asuvat edelleen samalla paikkakunnalla, missä ovat

syntyneet. Perheen B haastattelussa kysymykset on suunnattu perheen toiselle vanhemmalle, joka on muuttanut murrealueelta toiselle, sekä perheen lapselle, joka on muuttanut pois alkuperäiseltä kotipaikkakunnaltaan.

Tutkimukseni voi määritellä tapaustutkimukseksi, sillä haastateltavia on melko vähän ja tarkoituksena on tutkia vain näitä kahta haastattelua. Tapaustutkimuksessa tarkoituksena on tutkia rajattua kokonaisuutta syvällisesti (JYU). Aineistoni on rajattu ja vaikka haastateltavia on vähän, haluan päästä mahdollisimman syvälle vastauksiin.

Vastausten saamiseen ei liittynyt ongelmia. Taustatiedoiksi pyysin henkilöiltä iän, lähtöpaikkakunnan sekä nykyisen asuinpaikkakunnan ja sen, kuinka kauan haastateltava on asunut siellä. Ikä voi vaikuttaa henkilöiden käsityksiin kielestä, sillä kieli ja käsitykset muuttuvat eri sukupolvien välillä (Mielikäinen–Palander 2002: 105). Suurempi merkitys tutkimuksessani on kuitenkin paikkakunnilla ja alueellisella taustalla, sillä keskityn tutkimuksessa muuton vaikutuksiin henkilöiden murteeseen.

3.3 Haastattelujen henkilöt

Perheen A vanhemmat ovat muuttaneet Kainuun murrealueelta Kuusamosta ja Taivalkoskelta Varsinais-Suomeen lounaismurteiden alueelle. He ovat asuneet Varsinais-Suomessa 27 vuotta. Perheen B muuttanut vanhempi on muuttanut Etelä-Pohjanmaan murrealueelta Kurikasta niin ikään Varsinais-Suomeen lounaismurteiden alueelle. Hän on asunut Varsinais-Suomessa 29 vuotta. Perheen toinen vanhempi on syntyjään Varsinais-Suomesta. Olen saanut tutkimushenkilöiltä luvan mainita lähtöpaikkakunnat tutkielmassani, sillä se tekee vastausten käsittelystä helpompaa.

Perheen A lapset ovat molemmat syntyneet Varsinais-Suomessa ja asuvat siellä edelleen. Perheen B haastateltu lapsi on syntynyt Varsinais-Suomessa mutta on asunut nyt noin kaksi vuotta Etelä-Pohjanmaalla ja asuu siellä edelleen. Molempien perheiden lapset ovat aikuisia, yli 20-vuotiaita mutta alle 30-vuotiaita. Tutkimuksessa on helpompaa puhua heistä perheiden lapsina, koska henkilöiden nimiä tutkimuksessa en mainitse ja vastaukset on anonymisoitu. Kaikki haastateltavat ovat aiemmin luvussa 2.2 mainitsemiani ei-lingvistejä, eikä kenelläkään heistä ole mitään kielitieteellistä koulutusta.

4 Kielikäsitysten analyysi

Tässä luvussa analysoin tutkimushenkilöiden vastauksia murrealueelta toiselle muuttamisesta sekä lasten käsityksiä vanhempiensa murteen vaikutuksesta heidän murteeseensa. Analysoin vastauksia erikseen vanhempien ja lasten näkökulmista, sillä olen tutkimuskysymyksissäkin erotellut vanhempien ja lasten näkökulmat erikseen. Lisäksi analysoin tutkimushenkilöiden kokemuksia murteen ja identiteetin suhteesta, joka muodostuikin vastausten perusteella heille tärkeäksi aiheeksi. Haastattelujen kysymykset ovat liitteenä (ks. liite 2 ja 3). Olen analyysissäni kursivoinut tutkimushenkilöiden vastaukset ja heidän antamansa esimerkit.

4.1 Murrealueelta toiselle muuttaminen

Seuraavissa alaluvuissa analysoin vanhempien käsityksiä siitä, millaisina he kokevat lähtöpaikkakunnan murteen sekä toisaalta nykyisen asuinpaikkakunnan murteen. Lisäksi analysoin heidän käsityksiään murrealueelta toiselle muuttamisen vaikutuksista omaan murteeseen.

4.1.1 Lähtöpaikkakunnan murre

Lähtöpaikkakunnan murteesta perheen A ja perheen B vanhempien välillä on hieman eriäviä vastauksia, sillä kyseessä on myös eri lähtöpaikkakunnat. Tämä vaikuttaa siihen, miten henkilöt kokevat lähtöpaikkakuntansa murteen ja miten he sitä kuvailevat. Kuten mainitsin aiemmin luvussa 2.2, alueellinen taustakin vaikuttaa henkilöiden kielikäsityksiin ja havaintoihin kielestä sekä murteesta.

Perheen A haastattelun vastausten perusteella vanhempien lähtöpaikkakunnilla, Kuusamossa ja Taivalkoskella, murre on hyvin erilaista kuin nykyisellä asuinpaikkakunnalla. Kainuun murre on perheen A vanhempien mukaan *aidompaa* ja *persoonallisempaa*. Henkilöt kuvailevat Kainuun murretta esimerkiksi niin, että *sanoihin lisätään konsonantteja* (esim. *ajaa > ajjaa*). Myös aiemmin mainitsemassani Palanderin (2011: 113) tutkimuksessa yleisgemiaatio eli edellä kuvatun kaltainen konsonanttien kahdentuminen tulee ilmi Kainuun murretta kuvailtaessa. Ylipäättänsä perheen A vanhempien mukaan *sanoja venytetään* ja *murretta puhutaan leveästi*. Kansanlingvistisen sanakirjan mukaan juuri savolaismurteita kuvataan puhuttavan leveästi (Mielikäinen–Palander 2021: 121).

Haastateltavat kertovat lisäksi, että esimerkiksi ajamisesta puhuttaessa, voidaan lisätä verbin *ajaa* perään niin sanottu *korkosana*. Esimerkkinä haastattelussa tuli ilmi ilmaisu *ajjaa*

hurrautti, jossa haastateltavien mukaan korkosana *hurrautti* korostaa toimintaa eli tässä tapauksessa ajamista. Kielitieteessä edellä mainitun kaltaista verbien yhteenliittymistä nimitetään koloratiivikonstruktioksi. Koloratiivikonstruktiossa ensimmäinen verbeistä ilmaisee tekemistä ja toinen ilmaisee tekemisen tapaa tai laatua (Luttinen 2000: 1 < Rytönen 1937: 95). Ihmisille voidaan myös antaa *korkonimiä*, haastateltavien mukaan etenkin Taivalkoskella on tällainen tapa. Korkonimet ovat liikanimiä, jotka voivat viitata esimerkiksi henkilön ammattiin, asuinpaikkaan tai ominaisuuksiin (Tieteen termipankki 2026 < Kiviniemi–Pitkänen–Zilliacus 1974). Lisäksi jotkin yksittäiset sanat ovat sellaisia, joita haastateltavat eivät ole nykyisellä asuinpaikkakunnalla kuulleet. Haastateltavat antavat esimerkiksi sanan *pöljä*. Suomen etymologisen sanakirjan (SES) mukaan muun muassa juuri Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan murrealueilla sana on käytössä. Suomen murteiden sanakirjan (SMS) mukaan lounaismurteiden alueella voitaisiin puhua vastaavasti esimerkiksi *hölmöstä*, vaikka sanaa käytetään yleisesti muuallakin.

Perheen B haastattelun perusteella vanhemman lähtöpaikkakunnalla eli Kurikassa murre on *vahvaa, leveää, painokasta* ja *ilmaisee asiat ytimekkäästi*. Murre on *erottuvaa* ja *sen perusteella pystyy selkeästi paikallistamaan, mistä on lähtöisin*. *Se eroaa paljon nykyisen asuinpaikkakunnan murteesta*. Murteen *leveys* tulee ilmi myös perheen A haastattelussa, vaikka henkilöt kuvailevatkin eri murteita. Perheen B vanhempi kertoo, että Etelä-Pohjanmaan murteessa vokaaleja pidennetään ja *r*-kirjain on vahvasti esillä sanoissa. Tämä yleiskielen *d*:n vastineena toimiva *r*-kirjain tulee esille myös Palanderin (2011: 82) tutkimuksessa esim. *lähdetään* > *lähäretähän* (ks. lisää piirteestä Rapola 1947: 126). Tyyliltään murre on perheen B vanhemman mukaan *verkkaista* ja *jopa hidasta*. Näiden haastateltavan kuvailemien piirteiden perusteella myös perheen B vanhemman lähtöpaikkakunnalla on hyvin erilainen murre kuin nykyisellä asuinpaikkakunnalla.

Perheen A ja perheen B vanhempien vastauksiin vaikuttaa heidän erilainen murretaustansa. Kuten mainitsin luvussa 2.2 henkilöt havainnoivat kieltä eri tavoin ja heidän alueellinen taustansa voi vaikuttaa murteen kuvailuun. He kuvailevat eri murteita, joten tietenkin ne ovat erilaisia. Kuitenkin samaa vastauksissa on se, että kuvailujen perusteella molemmat lähtöpaikkakuntien murteet, Kainuun murre sekä Etelä-Pohjanmaan murre on helposti erotettavissa nykyisen asuinpaikkakunnan murteesta. Prestonin (1996) luokitteluun viitaten kaikki piirteet eivät ole samalla tavalla saatavilla tai yksityiskohtaisesti kuvailtavissa eri murteissa.

Viimeinen kysymys haastattelussani liittyi murteiden kauneuteen ja rumuuteen. Perheen A vanhemmat vastasivat kauneimmaksi murteeksi Savon murteen sekä rumimmaksi Stadin slangin. Perheen B vanhempi vastasi kauneimmaksi murteeksi Pohjanmaan murteen sekä rumimmaksi Rauman murteen. Perheen A lapset taas vastasivat kauneimmaksi murteeksi Kainuun murteen ja perheen B lapsi Turun murteen, Tampereen murteen sekä Etelä-Pohjanmaan murteen. Rumimmaksi lapsilla valikoitui Stadin slangi. Kuten aiemmin mainitsin, kaikki eivät pidä samoista murteista ja yleensä lähimmät murteet mielletään kauneimmiksi. Vastausten perusteella tässäkin tapauksessa kauneimpina pidetyt murteet ovat niitä, jotka ovat itselle lähimpänä. Myös Palanderin (2011) tutkimuksessa tulee ilmi, että tutumpi murre on kaunista ja vieras rumaa. Henkilöiden käsitykset Stadin slangin rumuuteen perustuvat siihen, että heidän mukaansa slangia on vaikea ymmärtää muun muassa englannin kielestä tulleiden lainasanojen takia. Nykyään kuitenkin ihmiset kuulevat enemmän eri murteita, joten oman kotipaikkakunnan murre ei välttämättä olekaan juuri se kaunein murre.

Seuraavassa alaluvussa käsittelen henkilöiden kokemuksia nykyisen asuinpaikkakunnan murteesta.

4.1.2 Nykyisen asuinpaikkakunnan murre

Aiemmin mainitsin, että haastattelujen perusteella nykyisen asuinpaikkakunnan murre on henkilöiden mielestä hyvin erilaista kuin lähtöpaikkakunnan murre. Nykyisellä asuinpaikkakunnalla perheen A vanhempien mukaan murre on niin sanotusti *virallisempaa* kuin heidän lähtöpaikkakunnillaan. Molemmat vanhemmat mainitsevat, että varsinaissuomalaiset tuntuivat hieman *sisäänpäin lämpiäviltä* ja siihen kesti aikansa tottua. He mainitsevat myös, että lähtöpaikkakunnilla Kuusamossa ja Taivalkoskella ihmiset ovat taas yleensä puheliaampia, vaikka toisaalta joku saattaa sanoa vain tullessaan *päivää* eikä sen jälkeen puhu mitään. Puheliaisuuteen vaikuttaa paljolti ihmisen oma persoona ja käyttäytyminen, eikä edellä mainitun esimerkin perusteella voida sanoa, että puheliaisuus tai puhumattomuus olisi murteeseen liittyvä piirre tai ominaisuus. Lisäksi tällaiset ominaisuudet voivat olla murteenpuhujiin liitettyjä mielikuvia.

Perheen B haastattelun perusteella nykyisen asuinpaikkakunnan murre on *sanoja lyhentävää*. Sanojen lyhentämisen selittää Palanderinkin (2011: 49) tutkimuksessa ilmi tuleva loppuheitto eli sanan lopusta katoaa painoton vokaali (esim. *pitkä* > *pitk*), joka on tyypillinen lounaismurteiden piirre (ks. piirteestä esim. VISK § 37). Tämän perusteella yhtäläisyyksiä Etelä-Pohjanmaan murteen kanssa ei ole. Ymmärrettävästi näkemys Etelä-Pohjanmaan

murteen leveydestä ja vokaalien pidentämisestä sekä lounaismurteiden sanojen lyhentämistä saa aikaan kuvan, että murteet ovat täysin toisistaan poikkeavia.

Nykyisen asuinpaikkakunnan murteen kanssa haastateltaville on tullut muutamia *väärinymmärryksiä* tai ennemminkin *erikoisia tilanteita* vastaan. Muun muassa asiakaspalvelutilanteet nousevat vastauksissa erääksi tällaiseksi, jossa murre on vaikuttanut asian ymmärtämiseen. Perheen A toinen vanhemmista kertoo menneensä ostamaan lamppua, ja myyjä oli kysynyt häneltä *”mimmotti lamppu”* eikä hän ymmärtänyt, mitä myyjä tällä tarkoitti. Perheen B vanhempi taas kertoo keskustelleensa toisen henkilön kanssa, joka on kysynyt häneltä *”kui”* eikä hän ymmärtänyt, että lounaismurteiden alueella tämä tarkoittaa kysymyssanaa *”miten”* tai *”miksi”*. Tällaiset kokemukset voivat hämmentää muuttajaa, sillä kaikkien murre sanojen erilaiset merkitykset eivät ole vielä tuttuja ja uuden murteen kuuleminen vaatii keskittymistä ja kärsivällisyyttä.

Seuraavassa alaluvussa käsittelemme henkilöiden kokemuksia muuton vaikutuksista heidän omaan murteeseensa.

4.1.3 Kokemukset muuton vaikutuksista murteeseen

Henkilöiden kokemukset muuton vaikutuksista murteeseen ovat vastausten perusteella pääasiassa hyviä ja positiivisia. Perheen A vanhemmat kertovat, että murteesta huomattiin, etteivät he ole paikallisia. Heidän mukaansa sopeutuminen uudelle paikkakunnalle meni kuitenkin hyvin, sillä kaupunkiin oli tullut eri puolelta Suomea ihmisiä, joten siellä kuultiin monia murteita. Erilainen murre huomataan ja siihen kiinnitetään huomiota, mutta lopulta kunnat sekoittuvat ja sulautuvat keskenään, niistä tulee ihmisille arkipäivää.

Perheen B vanhempi kertoo tuntuneen oudolta muuttaa paikkakunnalle, missä puhuttiin eri murretta, sillä *murteen kautta erottui heti muista*. Muista erottautuminen saattaa olla joillekin henkilöille juuri se syy, miksi ei halua enää puhua oman lähtöpaikkakuntansa murretta.

Yleisesti erilaiset murteet ovat suuri rikkaus eikä omaa murretta pitäisi joutua häpeämään. Tässä tapauksessa henkilö ei ole kuitenkaan piilotellut lähtöpaikkakuntansa murretta, vaikka onkin murteen takia erottunut muista. Murteella on ollut myös vaikutusta siihen, millainen vastaanotto uudella asuinpaikkakunnalla oli. Hän kertoo huomanneensa, että pohjanmaalaisilla on muualla hyvä maine ja se avaa usein myös keskustelua siitä, mistä on kotoisin. Myös Nuolijärven (1986a) tutkimuksessa Etelä-Pohjanmaalta kotoisin olevat

kokevat, että heihin suhtaudutaan neutraalimmin vahvan alueellisen ja kielellisen identiteetin ansiosta.

Molempien haastattelujen perusteella voidaan päätellä muuton vaikuttaneen henkilöiden omaan murteeseen jollakin tasolla. Esimerkiksi joitakin lounaismurteiden piirteitä on tarttunut haastateltavien omaan puheeseen. Perheen A vastauksissa esimerkiksi nousee *si*-imperfekti. Se on tyypillinen piirre lounaismurteissa, jossa supistumaverbien imperfektitaivutus on levinnyt ei-supistumaverbeihin (Palander 2011: 49). Tällaisia verbejä, joissa *si*-imperpektiä haastateltavat kokemustensa mukaan käyttävät, ovat muun muassa *nukuin* > *nukkusin* sekä *katsoin* > *kattosin*. Kuten aiemmin mainitsin, muuttaja voi joutua miettimään oman murteensa sopeuttamista uuden kotipaikkakuntansa murteeseen. Tällainen nykyisen asuinpaikkakunnan murteen piirteen tarttuminen ei kuitenkaan välttämättä ole tietoista murteen sopeuttamista, vaan kyseessä on ennemminkin satunnaisen yhden piirteen tarttuminen omaan puhekieleen.

Myös perheen B vanhempi kertoo ajan saatossa osan Etelä-Pohjanmaan murteen murreanoista muuttuneen ja niiden merkitysten unohtuneen, etenkin sellaisten sanojen, joita käyttää vähemmän. Lisäksi hän kertoo, että yksittäisiä sanoja on nykyisen asuinpaikkakunnan murteesta tarttunut omaan murteeseen, ja puherytmi on joltain osin muuttunut. Vaikka nykyisen asuinpaikkakunnan murteen piirteitä onkin tarttunut muuttaneiden henkilöiden murteeseen, pystyy molemmista haastatteluista tunnistamaan, että vanhempien murteet ovat pitkälti pysyneet lähtöpaikkakuntien murteisena. Nykyisen asuinpaikkakunnan murteen havainnointi on kuitenkin ollut tärkeässä roolissa oman murteen säilymisessä. Henkilöt ovat tietoisesti tehneet päätöksen siitä, etteivät halua unohtaa oman lähtöpaikkakuntansa murretta.

Haastattelun perusteella perheen A vanhemmat eivät ole välttämättä aiemmin tulleet tietoisesti ajatelleeksi, miten muutto olisi vaikuttanut omaan murteeseen. Kuten teorialuvussa mainitsin, henkilö ei välttämättä ole tullut ajatelleeksi sitä, miten hän puhuu. Vasta tällaiset tilanteet, jossa joutuu miettimään omaa murrettaan, saattavat saada henkilön miettimään omaa puhetapaansa syvällisemmin. Tutkimushenkilöt eivät koe, että heillä olisi mitään tiettyä piirrettä, jonka tuo murteestaan esille tai toisaalta piilottaisi. Puhetapaakaan he eivät ainakaan tietoisesti muuta keskustellessaan eri ihmisten kanssa, mutta esimerkiksi töissä kielestä tulee niin sanotusti virallisempaa eikä murre ole ihan niin vahvaa. Tutkimushenkilöt kertovat, että lähtöpaikkakunnalle palatessa, huomaa muutamienkin nykyisen asuinpaikkakunnan murteesta omaksuttujen sanojen häviävän omasta puheesta. Heidän mukaansa murre vahvistuu siellä

entisestään ja taas palattuun takaisin nykyiselle asuinpaikkakunnalle murre vähitellen heikkenee mutta ei kuitenkaan ikinä häviä kokonaan.

Perheen B vanhempi taas kertoo puhuvansa eri tavalla eri ihmisten kanssa. Esimerkiksi perheen ja ystävien kanssa hän ei käytä murre sanoja mutta taas töissä murre korostuu. Tämä on mielenkiintoista, sillä perheen A haastattelussa taas tuli ilmi, että töissä murre ei ole niin vahvaa. Tässä voi huomata eron siinä, että toiset ajattelevat murteensa käyttöä ja puhetapaansa eri tilanteissa tietoisemmin kuin toiset ja tekevät valintoja sen suhteen, miten puhuvat missäkin tilanteessa. Perheen B vanhempi kertoo, että jos on tekemisissä lähtöpaikkakunnalla asuvien ystävien kanssa, murretta käyttää vahvemmin. Lisäksi hän kertoo, että murre muuttuu ja korostuu, kun palaa lähtöpaikkakunnalle ja vanhat murre sanat tulevat taas esille. Tässä voidaan nähdä yhtäläisyys haastattelujen välillä, vaikka alueellinen tausta henkilöillä onkin erilainen.

Yksittäinen huono kokemus nousee esille haastatteluissa murteen erilaisuudesta, vaikka pääasiassa kokemukset ovat olleet positiivisia. Perheen A haastattelussa tulee ilmi, että pahimmillaan muuttajia on haukuttu *pakolaisiksi*, koska on tullut työn perässä uudelle paikkakunnalle ja murteesta on tunnistettu, että on muuttanut kauempaa. Tällainen negatiivinen suhtautuminen on ollut kuitenkin todella vähäistä eikä vastaavia kokemuksia haastateltavilla ole muita. Tästä voidaan päätellä, että yleisesti toiselta murrealueelta muuttaneet henkilöt tai heidän erilainen murteensa eivät herätä negatiivisia tunteita uuden asuinpaikkakunnan muissa asukkaissa. Ihmiset eivät välttämättä tarkoita sanomisiaan pahalla mutta mielenkiinto uutta murretta kohtaan voi saada kysymykset ja uteliaisuudet tuntumaan muuttajasta pahalta, koska itselle oma murre on kuitenkin ihan tavallinen.

4.2 Vanhempien murteen vaikutus lasten murteeseen

Seuraavissa alaluvuissa analysoin lasten käsityksiä siitä, miten muuttaneiden vanhempien murre on vaikuttanut heidän murteeseensa. Pohdin myös, onko lasten murteissa eroa, jos molemmat vanhemmat ovat muuttaneet tai vain toinen vanhemmista on muuttanut murrealueelta toiselle. Vastaukset eroavat hieman perheen A ja B lasten välillä, joten käsittelen niitä erikseen seuraavissa alaluvuissa. Haastattelemini perheiden lapset ovat kaikki suurin piirtein samanikäisiä, joten ikä ei välttämättä niin suuresti vaikuta henkilöiden vastauksiin tai kokemuksiin. Jos kyseessä olisi hyvinkin eri ikäisiä lapsia niin tällöin iän vaikutus olisi merkittävämpi vastauksia analysoidessa.

4.2.1 Molemmat vanhemmat muuttaneet

Perheen A lasten haastattelusta voi päätellä, että vanhempien murre on vaikuttanut myös lasten murteisiin vahvasti. Lasten murteeseen on tullut vanhempien murteesta sanoja ja joitakin Kainuun murteen piirteitä. Toinen haastateltavista lapsista antaa esimerkiksi sanan *pahki*, joka tarkoittaa Suomen etymologisen sanakirjan (SES) mukaan päin tai kohti menemistä. Lisäksi lasten mukaan vanhempien murteesta on tullut jo aiemmin mainittua konsonanttien kahdennusta eli yleisgeminaatiota muun muassa sanoihin *puhuu* > *puhhuu*, *ajaa* > *ajjaa* ja *tulee* > *tullee*. Lasten haastattelussa tulee ilmi myös toinen piirre, svaa-vokaali eli välivokaali, josta he antavat esimerkkeinä sanat *kahvi* > *kahavi* sekä *ilma* > *ilima* (ks. piirteestä esim. VISK § 33). Tämä piirre tulee esille myös Palanderin (2011) tutkimuksessa Kainuun murretta kuvailtaessa. Kaiken kaikkiaan perheen lastenkin mukaan sanoja tulee *levennettyä* käytössä.

Haastattelun perusteella vanhempien erilainen murre ei herätä lapsissa negatiivisia tunteita vaan ennemminkin ylpeyttä. Heidän mukaansa erilaiseen murteeseen ei ole tullut kiinnitettyä huomiota, sillä he puhuvat itsekkin samaa murretta. Tästä voidaan päätellä, että lapsetkaan eivät halua peittää murteellista taustaansa. Heidän ei tarvitse hävetä murrettaan, sillä heille se on rikkaus ja voimavara. Omasta murteesta ja murretaustasta haluaa ennemminkin kertoa, jos asia tulee puheeksi. Positiiviset kommentit kannustavat puhumaan omaksumaansa murretta vahvemmin.

Perheen A lasten käsitysten perusteella voidaan sanoa, että heidän murteensa kallistuu enemmän Kainuun murteeseen. He ovat itsekkin sitä mieltä, että heidän murteensa muistuttaa enemmän Kainuun murretta. Tämä on ymmärrettävää, mutta myös hämmentävää, sillä lapset ovat asuneet koko ikänsä lounaismurteiden alueella. Kuitenkin molemmilta murrealueilta on tarttunut piirteitä eikä selvää rajaa voi vetää siitä, kumpaa murretta lapset puhuvat. Tietenkin vanhempien vahva murre sekä tiivis yhteydenpito vanhempien lähtöpaikkakunnille vaikuttavat myös lasten Kainuun murteen vahvuuteen. Lapset ovat haastattelun perusteella hyvin tietoisia siitä, millaista murretta puhuvat. Tietoisuus omasta murteestaan voi olla merkki siitä, että henkilö on havainnoinut ympärillään olevia murteita lapsesta asti ja on täten tehnyt tietoisien valintojen, millaista murretta itse puhuu.

Lapset kokevat myös, että heidän puhutapansa vaihtelee riippuen siitä, kenen kanssa puhuu. Heidän mukaansa perheen kanssa puhuu vahvempaa Kainuun murretta, sillä kaikki perheessä puhuvat sitä ja kun taas keskustelelee ystävien kanssa, jotka ovat Varsinais-Suomesta kotoisin,

murre ei ole niin vahvaa mutta toisaalta se ei myöskään häviä. Yhteenkuuluvuuden tunne saattaa vaikuttaa siihen, että ystäväpiirissä haluaa puhua samankaltaista murretta kuin muutkin. Vanhempien lähtöpaikkakunnalla vieraillessa sukulaisten ja ystävien kanssa puhuessa murre vahvistuu ja kun palaa takaisin kotipaikkakunnalle niin vähitellen oma murre heikkenee. Nuolijärvin (1986a) mainitsee, että murteen puhuminen liittyy ennemminkin paikkaan ja ympäristöön eikä siihen kenen kanssa puhuu, joten tässäkin tapauksessa tämä pitää paikkansa.

4.2.2 Toinen vanhemmista muuttanut

Perheen B lapsen vastauksia verratessani perheen A lasten vastauksiin, ei ole suurta vaikutusta lapsen murteeseen, onko molemmat vanhemmat vai vain toinen vanhemmista muuttanut murrealueelta toiselle.

Myöskään perheen B lapsen mukaan vanhemman erilainen murre ei herätä lainkaan negatiivisia tunteita ja se on ennemminkin kiinnostavaa, kun vanhempi puhuu erilaista murretta. Toisen vanhemman erilainen murre tuo lisää tietoisuutta erilaisista murteista ja puhetaivoista ja lapsikin kiinnittää ehkä tietoisemmin huomiota omaan puhetaapaansa ja murteeseensa tämän takia. Lapsen omasta murteesta ei kuitenkaan ole tullut kysymyksiä ja murteesta on tunnistettu, että on kotoisin Varsinais-Suomesta. Tämän perusteella Etelä-Pohjanmaan murre ei ole vaikuttanut lapsen murteeseen niin paljoa kuin oman kotipaikkakunnan murre.

Aineiston perusteella perheen B lapsen murre on vahvemmin lounaismurteista, vaikka joitakin Etelä-Pohjanmaan murrealueen piirteitäkin hänen puheessaan on. Haastattelussa tulee ilmi, että joitain satunnaisia sanoja hänelle on tullut omaan murteeseen muuttaneen vanhemman murteesta, esimerkiksi pyörän satulaa hän kutsuu *lestaksi*. Perheen B lapsen mukaan hänen murteeseensa vaikuttaa paikka, missä juuri sillä hetkellä on. Etelä-Pohjanmaalla ollessaan hän käyttää satunnaisesti muresanoja, jotka tulevat muuttaneen vanhemman murteesta. Lisäksi joskus hänen puheessaan *e voi muuttua i-kirjaimeksi* kuten sanassa *komea > komia*. Kyseessä on jälkitavujen *eA*-vokaaliyhtymän edustus, joka on ominainen piirre Etelä-Pohjanmaan murteessa (ks. lisää piirteestä Rapola 1947: 127). Myös tässä tapauksessa murteen puhuminen tai ennemminkin sen vahvuus liittyy paikkaan ja ympäristöön, kuten tuli ilmi perheen A lasten haastattelussakin.

Perheen B lapsen mukaan hänen puhetapansa vaihtelee riippuen siitä, kenen kanssa hän puhuu, esimerkiksi perheen tai isovanhempien kanssa puhuttaessa puhetapa on erilainen kuin ystävien kanssa keskustellessa. Hän kertoo, että puhetapa muuttuu hieman, kun hän vieraillee muuttaneen vanhemman lähtöpaikkakunnalla. Tällainen vaihtelu on ymmärrettävää, sillä esimerkiksi isovanhempien kanssa puhuttaessa saattaa tiedostamattaan muuttaa puhetapaansa murteellisemmaksi, jos isovanhemmat puhuvat hyvin voimakasta murretta. Tällöin murre tarttuu ja alkaa itsekin puhumaan vahvempaa murretta. Ystävien kanssa keskustellessa taas aiemminkin mainitsemani yhteenkuuluvuuden tunne saattaa vaikuttaa henkilön puhetapaan.

4.3 Kokemukset murteen ja identiteetin suhteesta

Vastausten perusteella haastateltavilla on hyvinkin samanlaisia käsityksiä murteen ja identiteetin suhteesta omassa elämässään. Vanhempien vastauksista tulee ilmi, että omaa murretta ei halua piilottaa vaan haluaa ennemminkin tuoda alkuperäiset juuret esiin. Murretta ei ole tarvetta piilottaa, koska juuret ovat edelleen niin vahvasti omalla synnyinseudulla. Kuten aiemmin mainitsin luvussa 2.3 muuttajan tietoisuudesta oman puhetapansa erilaisuudesta muuttaessaan uudelle paikkakunnalle, tässäkin tapauksessa henkilöt ovat halunneet tietoisesti säilyttää oman murteensa, koska murre on heille niin merkityksellinen suhteessa omaan identiteettiin ja persoonaan. Henkilöt eivät halua mukautua nykyisen asuinpaikkakunnan murteeseen. Murre on konkreettinen side omalle kotiseudulle, vaikka asuisikin muualla. Tämän perusteella haastattelemani henkilöt ovat siis rakentaneet identiteettiään ainakin osittain tietoisesti kielellisin keinoin.

Myös lapsille murre on iso osa identiteettiä. Perheen A lapset kertovat, että murteesta on tullut vahva osa omaa identiteettiä. Toinen lapsista kertoo mainitsevansa aina, mistä vanhemmat ovat kotoisin, jotta löytyy selitys omalle murteelle. Tästä voidaan päätellä, että vanhempien murteen vaikutus on suuri myös lasten murteeseen, koska lapset kokevat sen merkitykselliseksi myös oman identiteettinsä kannalta. Myös perheen B lapsi kokee murteen olevan osa identiteettiään. Hän kokee, että on rikkaus saada vaikutteita ja päästä kokemaan toinen murre toisen vanhemman kautta. Murre on monelle tapa kertoa juurista ja se vahvistaa myös identiteettiä.

Molempien haastattelujen perusteella henkilöt korostavat murrettaan tietyissä tilanteissa, ja he kokevat ylpeyttä erilaisesta murteesta. Henkilöt haluavat murteen kautta näyttää sen, mistä he ovat kotoisin. Nykyisen asuinpaikkakunnan murteeseen ei haluta mukautua, vaan ennemminkin oma murre pyritään säilyttämään. Todennäköisesti tässä tapauksessa henkilön

identiteetti perustuu paljolti murteeseen, koska omaa murretta ja puhekieltä ei halua muuttaa. Juuret omalle lähtöpaikkakunnalle ovat myös niin vahvat ja rakkaat, joten myös murretta tulee ennemminkin korostettua ja kerrottua omista juuristaan kaikille. Myös tietyt tilanteet saattavat korostaa henkilön murretta. Perheen B haastattelussa esimerkiksi nousee väittelytilanteet, jolloin tarkoituksellisesti tulee ehkä korostettua omaa murretta. Tällaisissa tilanteissa oman murteen käyttö voi tuntua ikään kuin aidommalta ja murre nousee vahvemmin esille. Aineiston perusteella kaikille haastattelemilleni henkilöille murre on siis iso osa identiteettiä, vaikka sitä ei ole aikaisemmin tullut tietoisesti ajatelleeksi.

5 Lopuksi

Johdannossa esitin kolme tutkimuskysymystä, jotka olivat: millaisia käsityksiä tutkimushenkilöillä on yhdeltä murrealueelta toiselle muuttamisen vaikutuksista omaan murteeseen ja onko muutto vaikuttanut murteeseen, millaisia käsityksiä lapsilla on vanhempiensa murteesta ja omasta murteestaan sekä millainen vaikutus tutkimushenkilöiden murteella on heidän identiteettiinsä. Eniten minua kiinnosti se, miten muutto on vaikuttanut vanhempien murteeseen ja kuinka paljon muuttaneiden vanhempien murre on vaikuttanut lasten murteeseen. Myös murteen vaikutus identiteettiin kiinnosti minua, sillä henkilö voi rakentaa identiteettinsä oman murteensa varaan.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että tutkimushenkilöiden omien käsitysten perusteella muutto on vaikuttanut heidän murteisiinsa mutta ei niin paljon kuin oletin, vain yksittäisiä piirteitä tai sanoja on tarttunut heidän murteisiinsa. Vastaajien käsitykset omasta murteestaan ei kuitenkaan vastaa heidän todellista kielenkäyttöään, joten tässä suhteessa tulee olla kriittinen muuton vaikutuksia tarkastellessa. Vanhempien lähtöpaikkakunnan murre on säilynyt hyvin vahvana, vaikka kaikki haastattelemistani vanhemmista ovat asuneet nykyisellä asuinpaikkakunnalla lähes 30 vuotta. Etenkin perheen A vanhempien murre on säilynyt vahvana, koska vanhemmat ovat keskenään puhuneet samaa murretta. Henkilöt osaavat kuvailla ja eritellä joitakin murteen piirteitä omasta murteestaan sekä nykyisen asuinpaikkakunnan murteesta. Tämän perusteella ei-lingvistikin pystyvät tunnistamaan murteista erilaisia piirteitä, vaikka he eivät pystyisikään suoraan nimeämään niitä.

Lasten kokemukset vanhempien erilaisesta murteesta verrattuna oman kotipaikkakunnan murteeseen ovat ainoastaan positiivisia. Lisäksi muuttaneiden vanhempien murre on vaikuttanut jollakin tasolla kaikkien haastattelemieni lasten murteisiin. Perheen A kummankin lapsen puheesta pystyy selvästi huomaamaan, että vanhempien murre on vaikuttanut heidän murteeseensa hyvin paljon, vaikka lapset ovatkin asuneet koko elämänsä lounaismurteiden alueella. Aiemmin mainitsin, että perheen A vanhemmat puhuvat keskenään samaa murretta, joten tällöin lapsetkin ovat kotona kuulleet vain yhtä murretta. Tämä on varmasti vaikuttanut myös lasten Kainuun murteen vahvuuteen. Perheen B lapsen murre on vahvemmin lounaismurteista ainakin tällä hetkellä. Hänen murteeseensa Etelä-Pohjanmaan murre ei ole vaikuttanut niin paljoa. Olisi mielenkiintoista kysyä häneltä näkemyksiä ja kokemuksia omasta murteestaan muutaman vuoden päästä, jos hän edelleen asuu Etelä-Pohjanmaan murrealueella.

Tutkimuksen tulosten perusteella murre on kaikille haastattemilleni henkilöille iso osa identiteettiä. Murteen korostaminen sekä esille tuominen on kaikille tärkeää eikä kukaan henkilöistä halua tarkoituksellisesti piilotella omaa murrettaan. Tämän perusteella voidaan tehdä johtopäätös siitä, että murteella ja identiteetillä on yhteys toisiinsa ja henkilöt rakentavat identiteettiään ainakin osittain tietoisesti kielellisin keinoin, koska esimerkiksi muuttajat ovat valinneet säilyttää oman murteensa. He eivät ole muuttaneet murrettaan, vaikka paikkakunta ja siten myös murrealue onkin vaihtunut.

Tutkimusta aiheen ympärillä olisi mielenkiintoista jatkaa. Tutkimusta voisi laajentaa esimerkiksi siten, että haastattelisi useampaa perhettä samojen aiheiden tiimoilta. Aineistoni ei ollut niin laaja, että siitä voisi vetää yleisiä johtopäätöksiä kaikkien muuttaneiden murteista ja muuton vaikutuksista murteeseen. Lisäksi olisi mielenkiintoista tutkia laajemmin henkilöiden kielitietoisuutta ja sitä, miten hyvin he tunnistavat erilaisia murrepiirteitä omasta murteestaan mutta myös muista murteista. Myös murteen ja identiteetin suhdetta olisi mielenkiintoista tarkastella lisää.

Lähteet

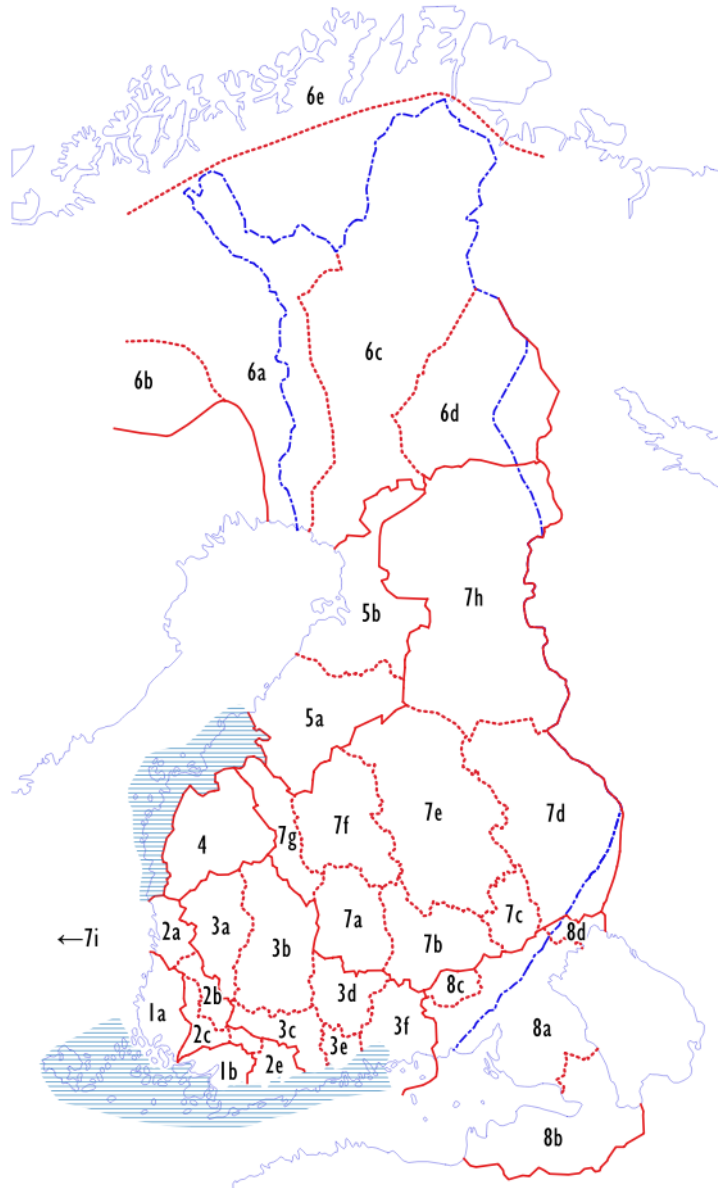
- Aarikka, Lotta 2023. *Murre ja sen tutkimus: Näkökulmia fennistisen murteentutkimuksen historiaan ja kieli-ideologioihin 1871–2017*. [Verkkodokumentti.] Väitöskirja. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos, Turku. URN: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-9301-7>.
- Chambers, J. K. 1995. *Sociolinguistic Theory*. Blackwell Ltd, Oxford UK & Cambridge USA.
- Hall, Stuart 1999: *Identiteetti*. Suom. Mikko Lehtonen ja Juha Herkman. Vastapaino, Tampere.
- Hanhisalo, Piia 2011. *Ruokolahden murteen muutoksista. Idiolektitutkimus neljästä sukupolvesta*. [Verkkodokumentti.] Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kielten laitos, suomen kieli. URN: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-201103151892>.
- Jyväskylän yliopisto. *Tapaustutkimus*. Viitattu 15.12.2025. Saatavissa: <https://sites.app.jyu.fi/mehu/fi/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/tapaustutkimus>.
- JYU = Jyväskylän yliopisto.
- Kaihlaavirta, Tero 2012. *Maassamuuttajan identiteetit ja puhekieli. Jyväskylästä Turkuun muuttaneiden nuorten aikuisten paikallis- ja murreidentiteettien suhde puhekieleen*. [Verkkodokumentti.] Pro gradu -tutkielma. Turun yliopiston kieli- ja käännöstieteiden laitos. URN: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2016102825614>.
- Kiviniemi, Eero – Pitkänen, Ritva-Liisa – Zilliacus, Kurt 1974. *Nimistöntutkimuksen terminologia – Terminologin inom namnforskningen*. Castrenianumin toimitteita, osa 8. Suomalais-Ugrilainen Seura, Helsingin yliopisto.
- Kotus = Kotimaisten kielten keskus.
- Kurki, Tommi – Mustanoja Liisa 2020. Haastattelu aineistonkeruun metodina sosiolingvistiikassa. – *Kielentutkimuksen menetelmiä I–IV*, s. 274–312. Toim. Milla Luodonpää-Manni, Markus Hamunen, Reetta Konstenius, Matti Miestamo, Urpo Nikanne ja Kaius Sinnemäki. SKST 1457. SKS, Helsinki.
- Laasanen, Mikko 2021. *Meneillään oleva kielenmuutos ja kielellinen vaihtelu. Variationistisen sosiolingvistiikan teoriaa*. [Verkkodokumentti.] Tampereen yliopiston väitöskirjat 429. Tampereen yliopiston informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta, Tampere. URN: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1992-2>.
- Labov, William 1966. *The Social Stratification of English in New York City*. Washington DC: Center for Applied Linguistics.

- Lappalainen, Hanna 2001. Sosiolingvistinen katsaus suomalaisnuorten nykypuhekieleen ja sen tutkimukseen. [Verkkodokumentti.] *Virittäjä* 105:1, s. 74–101. Kotikielen Seura, Helsinki. Viitattu 15.1.2026. Saatavissa: <https://journal.fi/virittaja/article/view/40068>.
- Lappalainen, Hanna 2004. *Variaatio ja sen funktiot: erään sosiaalisen verkoston jäsenten kielellisen variaation ja vuorovaikutuksen tarkastelua*. [Väitöskirja.] SKS, Helsinki.
- Lappalainen, Hanna – Vaattovaara, Johanna 2005. Vielä murteen ja identiteetin suhteesta. [Verkkodokumentti.] *Virittäjä* 109:1, s. 98–110. Kotikielen Seura, Helsinki. Viitattu 20.11.2025. Saatavissa: <https://journal.fi/virittaja/article/view/40390>.
- Leskinen, Heikki 1981. Wie verschwindet ein Dialekt? Beobachtungen zur heutigen Umgangssprache der karelischen Umsiedler. – Heutige wege der Finnischen Dialektologie. *Studia Fennica* 24, s. 67–91. SKS, Helsinki.
- Luttinen, Saara 2000. *Verbaaliset koloratiivikonstruktiot eräissä pohjoissavolaisissa murteissa*. [Verkkodokumentti.] Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Suomen kielen laitos. URN: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-2000859461>.
- Mantila, Harri 2004. Murre ja identiteetti. [Verkkodokumentti.] *Virittäjä* 108:3, s. 322–346. Kotikielen Seura, Helsinki. Viitattu 21.11.2025. Saatavissa: <https://journal.fi/virittaja/article/view/40346>.
- Mielikäinen, Aila – Palander, Marjatta 2002. Suomalaisten murreasenteista. *SJ* 44, s. 86–109. Suomen kielen Seura, Turku. DOI: <https://doi.org/10.30673/sja.86635>.
- Mielikäinen, Aila – Palander, Marjatta 2021. *Miten murteista puhutaan: Kansanlingvistinen sanakirja*. [Verkkodokumentti.] Jyväskylän yliopiston Kielikampus. URN: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uef-20210342>.
- Nuolijärvi, Pirkko 1986a. *Kieliyhteisön vaihto ja muuttajan identiteetti*. Tietolipas 100. SKS, Helsinki.
- Nuolijärvi, Pirkko 1986b. *Kolmannen sukupolven kieli. Helsinkiin muuttaneiden suurten ikäluokkien eteläpohjalaisten ja pohjoissavolaisten kielellinen sopeutuminen*. SKST 436. SKS, Helsinki.
- Nuolijärvi, Pirkko – Lappalainen, Hanna 2020. Sosiolingvistiikka. – *Kielentutkimuksen menetelmiä I-IV*, s. 864–895. Toim. Milla Luodonpää-Manni, Markus Hamunen, Reetta Konstenius, Matti Miestamo, Urpo Nikanne ja Kaius Sinnemäki. SKST 1457. SKS, Helsinki.
- Palander, Marjatta 2007. Alueellisen taustan vaikutus murrekäsityksiin. [Verkkodokumentti.] *Virittäjä* 111:1, s. 24–55. Kotikielen Seura, Helsinki. Viitattu 19.1.2026. Saatavissa: <https://journal.fi/virittaja/article/view/40541>.

- Palander, Marjatta 2011. *Itä- ja eteläsuomalaisten murrekäsitykset*. Suomi 200. SKS, Helsinki.
- Preston, Dennis R. 1996. Whaddayaknow? The Modes of Folk Linguistic Awareness. *Language Awareness* 5:1, s. 40–74.
- Rapola, Martti 1947. *Johdatus suomen murteisiin*. Tietolipas 4. SKS, Helsinki.
- Rytkönen, Ahti 1937. Koloratiivinen konstruktio. [Verkkodokumentti.] *Virittäjä* 41, s. 95–131. Kotikielen Seura, Helsinki. Viitattu 8.4.2026. Saatavissa: <https://journal.fi/virittaja/article/view/30170>.
- SES = *Suomen etymologinen sanakirja*. Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 72. [Verkkojulkaisu.] Kotimaisten kielten keskus, Helsinki. Päivitettävä julkaisu. Päivitetty 30.12.2025. Saatavissa: <https://kaino.kotus.fi/ses/>.
- SJ = *Sanajalka*. Suomen Kielen Seuran vuosikirja. Suomen Kielen Seura, Turku.
- SKS = Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- SKST = Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia.
- SMS = *Suomen murteiden sanakirja*. Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 30. [Verkkojulkaisu.] Kotimaisten kielten keskus, Helsinki. Päivitettävä julkaisu. Päivitetty 10.10.2025. Saatavissa: <https://kaino.kotus.fi/sms/>.
- Suomen murteet. Kotimaisten kielten keskus. Viitattu 15.12.2025. Saatavissa: <https://kotus.fi/sanakirjat/suomen-murteiden-sanakirja/suomen-murteet/>.
- Tieteen termipankki 2026. *Kielitiede: korkonimi*. Viitattu 8.4.2026. Saatavissa: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:korkonimi>.
- VISK = Hakulinen, Auli – Vilkuna, Maria – Korhonen, Riitta – Koivisto, Vesa – Heinonen, Tarja Riitta – Alho, Irja 2004. *Iso suomen kielioppi*. [Verkkoversio.] SKST 950. SKS, Helsinki. Viitattu 8.4.2026. Saatavissa: <https://scripta.kotus.fi/visk/etusivu.php>.

Liitteet

Liite 1. Suomen murteet

Suomen murrealueet. © Kotus

Liite 2. Haastattelun kysymykset, perhe A

Alkukysymykset: ikä, lähtöpaikkakunta, asuinpaikkakunta (kuinka kauan asunut)

Kysymykset muuttaneille vanhemmille

1. Miten kuvailisit lähtöpaikkakuntasi murretta?
2. Miltä tuntui muuttaa paikkakunnalle, missä puhuttiin eri murretta?
3. Vaikuttiko muutto jotenkin omaan murteeseesi, miten? Kokemuksia?
4. Onko tullut väärinymmärryksiä tai erikoisia tilanteita vastaan, jotka ovat johtuneet murteesta?
5. Onko murteella ollut vaikutusta siihen, miten sinut otettiin vastaan uudella asuinpaikkakunnalla?
6. Miten kuvailisit omaa murretta ja puhetapaa? Entä murretta, jota puhutaan nykyisellä asuinpaikkakunnallasi?
7. Onko lähtöpaikkakunnan ja nykyisen asuinpaikkakunnan murteiden välillä paljon eroavaisuuksia? Onko joitakin yhtäläisyyksiä?
8. Onko omaan murteeseesi tarttunut nykyisen asuinpaikkakuntasi murteen piirteitä?
9. Onko murre iso osa omaa identiteettiäsi? Koetko haluavasi piilottaa sitä vai ennemminkin tuoda esiin? Oletko tullut ajatelleeksi asiaa puhuessasi?
10. Oletko halunnut säilyttää tietoisesti oman murteesi vai yrittänyt mukautua asuinpaikkakunnan murteeseen?
11. Onko murteessasi jokin piirre, jonka huomaamattasi piilotat tai toisaalta tuot esiin?
12. Puhutko eri tavalla eri ihmisten kanssa (esim. perhe, ystävät)?
13. Muuttuuko puhetapasi, jos palaat lähtöpaikkakunnalle?
14. Mikä on mielestäsi kaunein tai toisaalta ”rumin” murre?

Kysymykset muuttaneiden lapsille

1. Miltä tuntuu, kun omat vanhemmat puhuvat eri murretta kuin omalla asuinpaikkakunnalla puhutaan?
2. Koetko itse puhuvasi samalla tavalla kuin muuttaneet vanhempasi, jotakin tältä väliltä tai asuinpaikkakuntasi murretta? Mikä on vaikuttanut omaan murteeseesi?
3. Tunnistatko joitakin piirteitä, jotka olisi tarttunut murteeseesi vanhempiesi murteesta tai toisaalta asuinpaikkakuntasi murteesta?
4. Vaihtelee puhetapasi riippuen siitä, kenen kanssa puhut (esim. perhe, ystävät)?
5. Muuttuuko puhetapasi, jos käyt vanhempiesi kotipaikkakunnalla?
6. Onko ollut tilanteita, joissa olisit ”hävennyt” erilaista murretta tai toisaalta pitänyt sitä ns. ”hienona” tai eräänlaisena voimavarana?
7. Oletko koskaan saanut kommentteja puhetavastasi/murteestasi?
8. Millainen suhde sinulla on omaan murteeseen, onko se iso osa identiteettiäsi?
9. Miten murre on vaikuttanut elämääsi tai identiteettiäsi?
10. Mikä on mielestäsi kaunein tai toisaalta ”rumin” murre?

Liite 3. Haastattelun kysymykset, perhe B

Alkukysymykset: ikä, lähtöpaikkakunta, asuinpaikkakunta (kuinka kauan asunut)

Kysymykset muuttaneelle vanhemmalle

1. Miten kuvailisit lähtöpaikkakuntasi murretta?
2. Miltä tuntui muuttaa paikkakunnalle, missä puhuttiin eri murretta?
3. Vaikuttiko muutto jotenkin omaan murteeseesi, miten? Kokemuksia?
4. Onko tullut väärinymmärryksiä tai erikoisia tilanteita vastaan, jotka ovat johtuneet murteesta?
5. Onko murteella ollut vaikutusta siihen, miten sinut otettiin vastaan uudella asuinpaikkakunnallasi?
6. Miten kuvailisit omaa murretta ja puhetapaa? Entä murretta, jota puhutaan nykyisellä asuinpaikkakunnallasi?
7. Onko lähtöpaikkakunnan ja nykyisen asuinpaikkakunnan murteiden välillä paljon eroavaisuuksia? Onko joitakin yhtäläisyyksiä?
8. Onko omaan murteeseesi tarttunut nykyisen asuinpaikkakuntasi murteen piirteitä?
9. Onko murre iso osa omaa identiteettiäsi? Koetko haluavasi piilottaa sitä vai ennemminkin tuoda esiin? Oletko tullut ajatelleeksi asiaa puhuessasi?
10. Oletko halunnut säilyttää tietoisesti oman murteesi vai yrittänyt mukautua asuinpaikkakunnan murteeseen?
11. Onko murteessasi jokin piirre, jonka huomaamattasi piilotat tai toisaalta tuot esiin?
12. Puhutko eri tavalla eri ihmisten kanssa (esim. perhe, ystävät)?
13. Muuttuuko puhetapasi, jos palaat lähtöpaikkakunnalle?
14. Mikä on mielestäsi kaunein tai toisaalta ”rumin” murre?

Kysymykset muuttaneen lapselle

1. Miltä tuntuu, kun oma vanhempi puhuu eri murretta kuin omalla kotipaikkakunnalla puhutaan?
2. Koetko itse puhuvasi samalla tavalla kuin muuttanut vanhempasi, jotakin tältä väliltä tai kotipaikkakuntasi murretta? Mikä on vaikuttanut omaan murteeseesi?
3. Tunnistatko joitakin piirteitä, jotka olisi tarttunut murteeseesi vanhempasi murteesta?
4. Vaihteleeke puhetapasi riippuen siitä, kenen kanssa puhut (esim. perhe, ystävät)?
5. Muuttuuko puhetapasi, jos käyt vanhempasi lähtöpaikkakunnalla?
6. Onko ollut tilanteita, joissa vanhempasi murretausta on tullut esiin?
7. Oletko koskaan itse saanut kommentteja/kysymyksiä murteestasi?
8. Millainen suhde sinulla on omaan murteeseen, onko se iso osa identiteettiäsi?
9. Miten murre on vaikuttanut elämääsi tai identiteettiäsi?
10. Mikä on mielestäsi kaunein tai toisaalta rumin murre?